

خود ادامه می‌دهد و اهم وظایف آن، بنیان‌گذاری یا اجرای تحقیقات، گزارش‌ها و توصیه‌هایی در ارتباط با همیاری اعضاء در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، آموزشی و بهداشت بین‌المللی و مسایل مربوط به ترویج، احترام به آزادی‌های اساسی، حقوق بشر برای همه و تشکیل کنفرانس‌های مربوطه.

شورای اقتصادی و اجتماعی وظائف خود را توسط ۷ کمیسیون موظف و ۵ کمیسیون اقتصادی انجام می‌دهد که ۷ کمیسیون موظف عبارتند از:

- ۱- مقام زن
- ۲- توسعه اقتصادی
- ۳- آمار
- ۴- جمعیت
- ۵- حقوق بشر
- ۶- مواد مخدر
- ۷- شرکت‌های چند ملیتی و کمیسیون‌های اقتصادی که در حقیقت کشورها را به صورت منطقه‌ای تقسیم کرده است:

الف - کمیسیون اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد برای آسیا و اقیانوس آرام (اسکاپ).

ب - کمیسیون اقتصادی سازمان ملل متحد برای افریقا (اکا).

ج - کمیسیون اقتصادی سازمان ملل متحد برای غرب آسیا (اکوا).

د - کمیسیون اقتصادی سازمان ملل متحد برای امریکای لاتین (اکالا).

هـ - کمیسیون اقتصادی سازمان ملل متحد برای اروپا (اسه).

■ کمیسیون اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد برای آسیا و اقیانوس آرام (اسکاپ)

به دنبال تشکیل مؤسسات وابسته به سازمان ملل در اوایل سال ۱۳۲۵ (۱۹۴۷ م)، کمیسیون اقتصادی سازمان ملل متحد برای آسیا و خاور دور (اکامه) توسط شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل، تأسیس یافت و مقر آن در بانکوک پایتخت تایلند تعیین شد.

در اثر گسترش حوزه فعالیت «کمیسیون اقتصادی سازمان ملل برای آسیا و خاور دور» لزوم تأسیس کمیسیون دیگری به جای آن احساس شد که حدود دوازده سال پیش (۱۹۷۴ م) «کمیسیون اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد برای آسیا و منطقه اقیانوس کبیر» یا «اسکاپ» تأسیس شد.

عمده‌ترین وظایف این کمیسیون، به شرح زیر تعیین شده است:

الف - ایجاد هماهنگی اجرایی در راستای

اسکاپ

کمیسیون اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد برای آسیا و اقیانوس آرام

تهیه و تنظیم: رقیه محمدی پرفکر

مقدمه:

اسکاپ، نام یکی از کمیسیون‌های پنجگانه شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد است و اهمیت ویژه آن در این است که شامل ۲۵ درصد کل اعضای سازمان ملل که دارای نیمی از جمعیت جهان یعنی حدود ۲/۵ میلیارد نفر است، می‌شود. به همین دلیل است که می‌توان با قاطعیت بیان داشت که کمیسیون اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل برای آسیا و اقیانوسیه «اسکاپ» از مهم‌ترین و معتبرترین نهاد‌های موجود بین‌المللی است.

ناگفته پیداست که کلیه نهاد‌های غیر سیاسی سازمان ملل، منجمله «شورای اقتصادی و اجتماعی» آن، در مرحله اول به دور از جریان‌ها و دخالت‌های سیاسی متولد می‌شوند، اما پس از تدوین اصول و توافقاتی بشردوستانه، اهداف عالی‌ه این گونه واحدها درهاله‌ای از توافقاتی گروه‌های فشار و همچنین زیربار سنگین ابرقدرت‌ها متلاشی شده، از مقصد اصلی منحرف خواهند شد. حتی سرنوشت سالم‌ترین این کمیسیون‌ها، یعنی کمیسیون آموزش، علمی و فرهنگی «یونسکو» نیز نمی‌تواند جدا از مطلب یاد شده باشد.

■ سازمان ملل متحد:

در پی جایگزینی «سازمان ملل متحد» به جای «جامعه ملل» در دوم آبان ۱۳۲۴ شمسی، (۲۴ اکتبر سال ۱۹۴۵) «منشور ملل متحد» با امضای نمایندگان ۵۱ کشور، قدرت اجرایی یافت. منشور مذکور در ۱۹ فصل مشتمل بر ۱۱۱ ماده تدوین شده است. همچنین در «منشور ملل متحد» شش رکن اصلی به شرح زیر پیش‌بینی شده است:

- ۱- مجمع عمومی
- ۲- شورای امنیت
- ۳- شورای اقتصادی و اجتماعی
- ۴- شورای قیمومیت
- ۵- دیوان بین‌المللی دادگستری
- ۶- دبیرخانه

تا پایان سال ۱۹۸۲ تعداد اعضاء سازمان ملل ۱۵۷ کشور بوده است.

■ شورای اقتصادی و اجتماعی (اگوسوک)

همان طوری که اشاره رفت، این شورا یکی از ارکان اصلی سازمان ملل متحد به شمار می‌رود و ۵۴ عضو دارد که به طور متناوب ۱/۴ اعضای آن برای مدت ۳ سال توسط مجمع عمومی انتخاب می‌شوند. شورا تحت نظر مجمع عمومی به فعالیت

بهبود اوضاع اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
اعضاء در جهت ارتقاء سطح زندگی در سطوح ملی،
منطقه‌ای و بین‌المللی.

ب - بوجود آوردن زمینه‌های مناسب برای
بحث و تبادل نظر در مسایل اقتصادی و اجتماعی
کشورهای عضو «اسکاپ».

ج - تاسیس مراکز مبادله اطلاعات اقتصادی،
اجتماعی در منطقه تحت پوشش.

د- ارائه کمک‌های مشورتی و فنی به کشورهای
عضو، براساس درخواست آنان و کسب منابع مورد
نیاز از خارج از کمیسیون.

جمهوری اسلامی ایران نیز عضواً این کمیسیون
است و اکثریت قریب به اتفاق اعضا را کشورهای
جهان سوم (حدود ۲/۴ کل اعضا) تشکیل
می‌دهند.

■ تشکیلات اسکاپ :

اسکاپ يك اجلاس سالانه دارد که معمولاً در
ماه مارس یا آوریل هر سال در بانکوک و در سطح
وزیران تشکیل می‌شود. در آن اجلاس، خط‌مشی‌ها
و تصمیمات کلی و قطب‌نامه‌های مربوطه، مورد
بررسی و تصویب قرار می‌گیرد.

در هنگام تشکیل اجلاس سالانه، دو کمیته کار
رسمی و يك کمیته کار غیر رسمی که وظیفه آنها
آماده ساختن مطالب لازم برای طرح در اجلاس
سالانه است، اجلاس سالانه را همراهی می‌کنند.

کمیته‌های مزبور عبارتند از:

کمیته‌های رسمی: همگانی، فنی و تهیه پیش‌نویس
کمیته‌های غیر رسمی: پیش‌نویس قطب‌نامه

کمیته رسمی همگانی، مسایل مربوط به فعالیت
اسکاپ را در زمینه‌های مختلف مورد بررسی قرار
می‌دهد و نظرات حاصله از طرف کمیته‌های نه‌گانه
اسکاپ را (که شرح آن ذیلاً خواهد آمد) برای طرح
در اجلاس سالانه آماده می‌سازد. همچنین این
کمیته گزارش پیشرفت عملیات طرح‌ها و
پروژه‌هایی که در کشورهای عضو زیر نظر اسکاپ
انجام می‌گیرد، مورد بررسی قرار می‌دهد و
گزارش‌های لازم را برای طرح در اجلاس سالانه
تهیه می‌کند.

کمیته رسمی فنی و تهیه پیش‌نویس، گزارش
روزانه مذاکرات و تصمیمات اجلاس سالانه را
برای تهیه گزارش نهایی مورد بررسی قرار می‌دهد.

کمیته غیر رسمی، نظرات و پیشنهادهاى واصله
از طرف اعضاى اصلی اسکاپ را مورد بررسی قرار
داده، در صورت تأیید، نظرات و پیشنهادهاى مزبور
را برای طرح در اجلاس عمومی سالانه ارسال
می‌دارد.

اسکاپ علاوه بر اجلاس سالانه، نه کمیته
تخصصی به شرح زیر دارد که به طور ادواری و در

فاصله زمان‌های ثابت سالانه یا دو سال یکبار یا سه
سال یکبار، تشکیل می‌شود:

۱- کمیته توسعه کشاورزی.

۲- کمیته برنامه‌ریزی.

۳- کمیته صنایع و تکنولوژی، مسکن و محیط
زیست.

۴- کمیته منابع طبیعی.

۵- کمیته جمعیت.

۶- کمیته توسعه اجتماعی.

۷- کمیته آمار.

۸- کمیته تجارت.

۹- کمیته کشتیرانی، حمل و نقل و ارتباطات.

کمیته‌های نه‌گانه مذکور هر يك به تناسب
وظایف خود، در زمینه‌های مربوط پیشنهادهایی به
اسکاپ ارائه می‌کنند.

■ دبیرخانه اسکاپ:

اسکاپ، دبیرخانه‌ای دارد که جزء دبیرخانه
سازمان ملل متحد به شمار می‌رود. دبیرخانه
اسکاپ، انجام فعالیت‌های روزانه اسکاپ را
برعهده دارد. این دبیرخانه، به وسیله يك دبیر
اجرایی که از طرف دبیرکل سازمان ملل متحد
منصوب می‌شود، اداره می‌گردد. اسکاپ دارای
۱۷۱ پست سازمانی برای افراد متخصص و ۳۵۰
پست برای کارمندان اداری است. حقوق و مزایای
کلیه کارمندان و متخصصین مزبور، از محل
بودجه سازمان ملل متحد تأمین می‌شود. اکثر
کارمندان اسکاپ را اهالی تایلند تشکیل می‌دهند.

بودجه اسکاپ:

بودجه اسکاپ به وسیله سازمان ملل متحد
تأمین می‌شود. دولت‌های عضو اسکاپ نیز همه
ساله مبالغی را به عنوان کمک‌های داوطلبانه به
اسکاپ پرداخت می‌کنند. میزان کمک‌های
داوطلبانه هر ساله توسط دولت‌های عضو اعلام و
تعهد می‌شود. در سال‌های اخیر، ایران برای
پرداخت کمک‌های داوطلبانه تعهدی نکرده است و
در بودجه کشور در سال‌های اخیر نیز برای این
منظور مبالغی پیش‌بینی نشده است.

■ فعالیت‌های اسکاپ:

فعالیت‌های اسکاپ با همکاری نزدیک سایر
ارگان‌های وابسته به سازمان ملل متحد از قبیل
برنامه عمران ملل متحد UNCP توسعه
صنایع ملل متحد UNIPO، سازمان خواربار و
کشاورزی FAO و کنفرانس ملل متحد برای
تجارت و توسعه UNCTAD انجام می‌گیرد.

فعالیت‌های عمده اسکاپ در منطقه به شرح زیر
است:

۱- برنامه جامع توسعه روستایی:

به منظور بالا بردن وضع اقتصادی ۴۰ درصد
از جمعیت محروم منطقه که بیش از چهارصد
میلیون نفر جمعیت دارد و غالباً در مناطق روستایی
زندگی می‌کنند، اسکاپ برنامه‌هایی را ایجاد کرده
است که با فعالیت‌های منطقه و همکاری سازمان
ملل متحد بتواند حواشی اولیه و اساسی مردم منطقه
را برآورده سازد.

این برنامه، برنامه جامعی است که زمینه‌های
مختلفی از قبیل کشاورزی، صنعت، عمران شهری،
امور مالی، حمل و نقل و ارتباطات و امور فرهنگی
را در برمی‌گیرد. برنامه‌های کنونی اسکاپ،
تسهیلات لازم را برای تبادل اطلاعات، آموزش و
همکاری، به منظور بهبود کاشت غلات، سبب
زمینی، چغندر و حبوبات - که متناسب با نواحی
مرطوب قاره آسیا و اقیانوس آرام باشد، به وجود
می‌آورد. اسکاپ، با همکاری سازمان خواربار
جهانی، مراکزی را تاسیس کرده است.

۲- برنامه توسعه و انتقال تکنولوژی:

توسعه و ارتقاء سطح تکنولوژی، از عوامل
اصلی توسعه اقتصادی به شمار می‌رود و به همین
دلیل، اسکاپ از طریق ایجاد شبکه ماشین‌آلات
کشاورزی برای منطقه، در فیلیپین و مراکز انتقال
تکنولوژی منطقه در هندوستان و همچنین
پروژه‌هایی در زمینه برداشت محصول، به
کشورهای عضو کمک می‌کند تا تکنولوژی خود را
توسعه و بهبود بخشند.

اسکاپ به کشورهای عضو کمک می‌کند تا
بتوانند از تکنولوژی کشورهای در حال توسعه
منطقه استفاده کنند. این کمک، از طریق برنامه
همکاری فنی بین کشورهای در حال توسعه - که به
منظور استفاده و تبادل تکنولوژی کشورهای مزبور
به وجود آمده است - انجام می‌پذیرد.

۳- توسعه شبکه حمل و نقل و ارتباطات:

ایجاد شبکه حمل و نقل و ارتباطات در سراسر
منطقه، تقویت و توسعه وسایل حمل و نقل بین
روستاها و مناطق شهری، از زمینه‌های اصلی
فعالیت‌هایی است که از آغاز تأسیس، اسکاپ
برای آن اهمیت قایل می‌شد. ایجاد بزرگراه
آسیایی که حدود شصت و سه هزار کیلومتر
وسعت دارد و به صورت بین‌المللی مورد استفاده
قرار می‌گیرد، یکی از فعالیت‌های مهم اسکاپ در
این زمینه، به شمار می‌رود. این بزرگراه، خلاء
ارتباطی بین قاره اروپا و آسیا را پر خواهد کرد.

شبکه راه آهن سراسری منطقه، به منظور
ایجاد و ارتباط بین کشورهای منطقه از طریق راه
آهن، یکی دیگر از فعالیت‌های عمده اسکاپ
است. همچنین، همکاری در جهت استاندارد کردن
سیستم راه آهن و آموزش و تبادل اطلاعات در

زمینه راه آهن، یکی دیگر از فعالیت های عمده اسکاپ است.

- شبکه مخابراتی آسیایی - که به وسیله اسکاپ ایجاد شده است - تسهیلات مخابرات گسترده ای را بین کشورهای عضو به وجود آورده است.

۴- برنامه کشتیرانی، بنادر و راه های آبی: طرح توسعه دریانوردی اسکاپ، به کشورهای عضو، در جهت ایجاد سیستم و شبکه قوی و سالم دریانوردی و تاسیسات مربوط، و همچنین در توسعه و بهبود وضع بنادر و راه های آبی کمک می کند.

ضمناً اسکاپ در جهت تسهیلات و خدمات برای کشورهایی که راهی به دریا ندارند، از نقطه نظر استفاده از راه های آبی و ایجاد سرویس های کشتیرانی، یاری می رسانند.

۵- برنامه توسعه تجارت بین المللی و موازنه پرداخت های بین المللی:

اسکاپ با انعقاد موافقت نامه بانکوک، در جهت توسعه بازرگانی بین کشورهای آسیایی، کمک های لازم را معمول می دارد. اسکاپ از طریق انعقاد موافقتنامه های چند جانبه بین اعضا، و همچنین مرکز توسعه تجارت، بازرگانی بین کشورهای عضورا توسعه می بخشد. علاوه بر این،

اسکاپ به کشورهای عضو کمک می کند تا از طریق اتحادیه تهاتری آسیا - که هدف آن توسعه همکاری بین بانک های مرکزی در منطقه و بیمه های انکایی آسیایی است - مسایل مربوط به ارزهای خارجی خود را حل و فصل کنند.

۶- برنامه ایجاد بانک توسعه آسیایی:

بانک توسعه آسیایی، در ۱۹۶۶، و با ابتکار اسکاپ تشکیل شد. هدف از تشکیل بانک مزبور، ایجاد تسهیلات لازم در جهت همکاری اقتصادی و توسعه اقتصادی در منطقه است.

۷- ایجاد مرکز مؤسسات فراملیتی (Cente For Transnational Corporations)

اسکاپ، با مشارکت مرکز همکاری مؤسسات فراملیتی، مؤسسه ای را به وجود آورده است که از طریق آن، به کشورهای عضو کمک کند تا بتوانند مسایل خود را با مؤسسات فراملیتی حل و فصل کنند و همچنین، از امکانات فوق العاده ای که مؤسسات فراملیتی در زمینه های توسعه اقتصادی برخوردار هستند، استفاده کنند.

۸- طرح توسعه حوزه رودخانه مکونگ:

طرح توسعه حوزه رودخانه مکونگ در ۱۹۵۷ با همکاری کشورهای کامبوج - لاوس - تایلند و ویتنام، تحت سرپرستی و اقدامات مجدانه

اسکاپ، به مرحله اجرا درآمد. هدف از طرح مزبور، توسعه جامع منابع آب و سایر منابع در حوزه سفلی رودخانه مکونگ است.

۹- برنامه جمعیت و رفاه:

در ۱۹۶۸، برنامه جمعیت آسیا، به وسیله اسکاپ پی ریزی شد. اسکاپ از طریق این برنامه، خدمات آموزشی، مشاوره ای و اطلاعاتی در مورد مسایل مربوط به جمعیت را به کشورهای عضو ارائه می کند.

فعالیت اسکاپ در زمینه رفاه، شامل خدمات آموزش و مشاوره به جوانان و زنان، و همچنین آموزش های خدمات اجتماعی است.

۱۰- برنامه آموزش و تحقیقات:

در منطقه، پنج موسسه وابسته به اسکاپ وجود دارد که به کشورهای عضو در زمینه آموزش کارمندان در رشته های مختلف توسعه، یاری می رساند.

این پنج موسسه عبارتند از:

الف - موسسه توسعه آسیا و اقیانوس آرام در بانکوک - تایلند

(The Asian and Pacific Development Institute)

ب - موسسه آمار برای آسیا و اقیانوس آرام در توکیو - ژاپن

(The Statistical Institute for Asia and the Pacific)

ج - مرکز اداری توسعه آسیا و اقیانوس آرام در کوالا لامپور - مالزی

(The Asian and Pacific Development Administration Center)

د - مرکز توسعه و رفاه اجتماعی آسیا و اقیانوس آرام در مانیل - فیلیپین

(The Social Welfare and Development Center For Asia and the Pacific)

ه - مرکز آسیایی و اقیانوس آرام برای زنان و توسعه در تهران - ایران

(The Asian and Pacific Center For Women and Development)

ضمناً مرکز توسعه منطقه ملل متحد که با توافق ژاپن و سازمان ملل متحد در ناگویا - ژاپن ایجاد شده است، با موسسات مزبور همکاری نزدیک دارد.

■ وضعیت کلی اجتماعی - اقتصادی کشورهای عضو اسکاپ:

۱- جمعیت:

اعضای عضو این کمیسیون، با حدود ۲/۵ میلیارد نفوس، به تنهایی از کلیه اعضاء چهار کمیسیون دیگر وابسته به شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل، جمعیت بیش تری دارند. - میزان شهرنشینی:

برطبق گزارش «اسکاپ» تا سال دو هزار، ۱۵ شهر آسیایی در زمره پرجمعیت ترین شهرهای جهان (۲۵ شهر بزرگ) قرار خواهند گرفت. براساس گزارشی که جهت چهل و یکمین اجلاس اسکاپ - که در اوایل فروردین ماه سال جاری در بانکوک تشکیل شد - تهیه شده است، از شهرهای آسیایی، شانگهای، توکیو، بی جینگ، کلکته، جاکارتا، سئول، مدرس، کراچی، دهلی، تهران، اوژاکا، کوبه، مانیل، دکا و بانکوک، به عنوان شهرهایی که از مرز ده میلیون نفر فراتر خواهد رفت، نام برده شده است.

براساس این بررسی، شهرنشینی با آهنگ رشدی تدریجی افزایش خواهد یافت. این میزان از ۲۲/۴ درصد در ۱۹۷۰ طی سالهای ۸۳-۱۹۸۰ به ۲۶/۳ درصد رسید. اضافه می نماید که در ۱۹۷۰، ۹ شهر آسیایی در شمار ۲۵ نقطه شهری پرجمعیت جهان بودند که در ده سال بعد، این تعداد به ۱۲ شهر افزایش یافت. اطلاعات مذکور، مبین این واقعیت است که مشکلات موجود مسکن و

● اسکاپ، علاوه بر اجلاس سالانه، ۹ کمیته تخصصی دارد که به طور ادواری و در فاصله زمان های ثابت سالانه و یا دو سال و سه سال یکبار تشکیل می شود. کمیته های مذکور عبارتند از: کمیته توسعه کشاورزی، برنامه ریزی، صنایع و تکنولوژی، منابع طبیعی، جمعیت، توسعه اجتماعی، آمار، تجارت و کمیته کشتی رانی، حمل و نقل و ارتباطات.

● دولت های عضو اسکاپ، همه ساله مبالغی را به طور داوطلبانه به اسکاپ پرداخت می کنند و در سال های اخیر، ایران برای پرداخت کمک های داوطلبانه تعهدی نکرده است.

۳- امید به زندگی:

در جمع کشورهای کم درآمد منطقه، بیش ترین آنان دارای امید به زندگی زیر ۵۵ سال است. البته کشورهای ویتنام، سرلانکا و چین با داشتن امید به زندگی بالاتر، از وضع مناسبی برخوردارند. در هر صورت، میزان خام مولید در اکثر این کشورها ۴۰ در هزار و میزان مرگ و میر اغلب آنان بین ۱۵ تا ۲۳ در هزار در نوسان است.

۴- تغذیه:

در کشورهای فقیر، به استثنای ۴ کشور، بقیه از میزان کالری سرانه پایین تر از حد متعارف برخوردارند.

۵- سواد:

با توجه به «امید به زندگی» پایین در اغلب کشورهای منطقه اسکاپ، میزان با سوادی بین ۱۲ درصد (افغانستان) تا ۳۶ درصد (هندوستان) متغیر است. گرچه دو کشور برمه و اندونزی با میزان با سوادی به ترتیب ۶۷ و ۶۲ درصد در این گروه از وضعیت نسبتاً مطلوبی برخوردار هستند. در نتیجه، شاخص های مهم مربوط به نیازهای اقتصادی و اجتماعی در زمینه بهداشت، آموزش و پرورش و تغذیه در اغلب کشورهای کم درآمد، درجه محرومیت بالایی را نشان می دهد. حال، برای روشن تر شدن وضعیت این کشورها، از نظر شاخص های اجتماعی - اقتصادی، می توان به جدول شماره (۱) استناد کرد.

■ پیشنهاد استراتژی روابط فیما بین اسکاپ و ایران:

امروزه ما در دنیای زندگی می کنیم که دانش علمی و ابداعات تکنولوژیکی با نرخ تصاعدی، رو به افزایش گذاشته است. گسترش روزافزون دانش در کلیه امور در سطحی بوده است که ادعا می شود ۹۰ درصد دانشمندی که پا به عرصه وجود گذاشته اند، امروزه در قید حیات هستند.

کمبود سایر امکانات رفاهی شهرها را به سوی يك بحران سوق می دهد. گرچه سیل مهاجرت روستاییان به شهرها موجب افزایش شهرنشینی می شود، لکن سرعت شهرنشینی همان روند بالنسبه کند را داشته، این به معنای تعدیل در روند شهرنشینی است. در میان کشورهای رو به رشد، جمهوری کره از بالاترین رشد جمعیت در روند شهرنشینی است. در میان کشورهای رو به رشد، جمهوری کره از بالاترین رشد جمعیت یعنی ۵/۱ در صد در طول سال های ۸۳-۱۹۸۰ برخوردار بوده است و جمهوری اسلامی ایران، با رشد معادل ۲/۷ درصد در رده بعدی قرار می گیرد. نرخ رشد جمعیت برای سه کشور فیلیپین، مالزی و هندوستان، معادل ۱/۳ درصد، و کشورهای چین، اندونزی و تایلند به ترتیب نرخ هایی معادل ۰/۴، ۱/۹ و ۰/۷ در صد رشد سالانه دارند.

در اغلب کشورهای عضو، کمتر از ۳۰ درصد جمعیت در شهرها به سر می برند و بقیه افراد، روستا نشین هستند. فقط کشورهای ایران، کره جنوبی، کره شمالی و سنگاپور، دارای ۵۰ تا ۱۰۰ درصد جمعیت شهرنشین هستند. به هر حال، درصد بالای روستا نشینی با توجه به وجود فقر و فاقه در این نقاط، می توان استراتژی توسعه را بیش تر معطوف به بخش روستایی کرد که علاوه بر کاهش شدت محرومیت، باعث جلوگیری از رشد بی رویه جمعیت نیز می شود.

۲- درآمد:

کشورهای رو به توسعه این منطقه، دارای مسایل مختلف اجتماعی و اقتصادی هستند. به طوری که از ۲۱ کشور رو به توسعه اسکاپ، اکثریت قریب به اتفاق جمعیت آنان در کشورهای آسیایی (حدود ۹۰ درصد جمعیت) دارای درآمد پایین سرانه هستند. و این در حالی است که هشت کشور عضو، دارای درآمد متوسط و بقیه از زمره کشورهای کم درآمد محسوب می شوند.

● اسکاپ با مشارکت مرکز همکاری مؤسسات فراملیتی، مؤسسه ای را به وجود آورده است که از طریق آن به کشورهای عضو کمک می کند تا بتوانند مسایل خود را با مؤسسات فراملیتی حل کنند.

● از ۲۱ کشور رو به توسعه «اسکاپ» اکثریت قریب به اتفاق آنان در کشورهای آسیایی (حدود ۹۰ درصد جمعیت) درآمد سرانه پایینی دارند. این در حالی است که ۸ کشور عضو دارای درآمد متوسط و بقیه از زمره کشورهای کم درآمد محسوب می شوند.

اقتصادی و اجتماعی که می خواهد مسئولیت این گام بزرگ را به عهده گیرد، مطرح است. سازمانی که ۶۰ درصد جمعیت جهان در حوزه عملیات آن قرار دارد. از این روست که اهمیت مسئله بیشتر از حدی است که می توان تصور کرد. لذا در قسمت های گذشته سعی شد تاریخچه اسکاپ مرور شود و مذاکرات چهل و یکمین اجلاس آن، بررسی شود و از آنجا که لازم بود رفتار پویای این سازمان نیز مورد توجه قرار گیرد، لذا به بررسی موقعیت سازمان های بین المللی، به ویژه سازمان های فنی توجه کردیم. در کنار این مسایل، مروری مختصر بر توسعه و انتقال تکنولوژی، و اشاره به موقعیت اسکاپ در جریانات توسعه، به منظور مشاهده روابط منطقی انجام گرفت.

در رابطه با تعیین استراتژی روابط، دو نتیجه زیر را با صراحت می توان بیان داشت:

۱- بانیان اسکاپ هر چند می کوشند پشتیبانی کشورها را برای حیات بخشیدن به کار خود فراهم سازند، لیکن در ذکر معجزات خود گزافه گوئی و مبالغه کرده، از آنجا که سطح انتظار کشورهای عضو بسیار بالاست، بنابر این عدم موفقیت در هر زمینه ای، موجبات نگرانی و بدبینی را برای اعضا فراهم می آورد.

۲- کشورهای عضو می بایست مسئولیت توسعه شان را راسا برعهده گیرند. اگر نتایج مذکور را به تنهایی مبنای تصمیم گیری قرار دهیم، آن

تولیدات اقتصادی شان، قرار داشته است. به عبارت دیگر، شکوه و عظمت آن ها را می توان مدیون معادن نقره، حکومت رومی ها را در سیستم ارتباطات (جاده ها) و غلبه آشوری ها بر بابلی ها و مصری ها را در به دست داشتن ارايه های جنگی دانست.

هدف از تمامی این گفتار، نشان دادن اهمیت تکنولوژی در توسعه اقتصادی و نشان دادن ارتباط آن با روابط بین ملت ها است. رابطه ای که نه برای دانش آموختگان سیاست های جهانی تازگی دارد و نه به فراموشی سپرده شده است.

حال، استراتژی روابط میان ایران و دیگر ملت های حوزه اسکاپ، به وسیله این سازمان

بنابر این، قسمت اعظم راه دشوار توسعه اقتصادی در کشورهای صنعتی، در این قرن پیموده شده است.

اما کشورهای در حال توسعه و جهان سوم ناگزیر نیستند برای احراز توسعه اقتصادی، راه های دراز و رنج آوری بیمایند، بلکه می توانند از مراحل دشواری که انقلاب های صنعتی کشورهای غربی پشت سر نهاده اند، با جهش بگذرند. ولی امکان این امر تا حدود زیادی به سیاست و وضع اجتماعی کشورهای توسعه یافته بستگی دارد.

از دیرباز، سیاست خارجه ملت ها، تحت تاثیر ماهیت تکنولوژی حمل و نقل، ارتباطات جنگی و

جدول شماره ۱- بعضی از شاخص های اقتصادی - اجتماعی کشورهای عضو اسکاپ

کشور	کامبوج	لائوس	یونان	بنگلادش	نپال	برمه	افغانستان	ویتنام	هند	سرلانکا	چین	تایلند	فیلیپین	یابوا - کینه جدید	کره شمالی	مالزی	کره جنوبی	ایران	سنگاپور	پاکستان	اندونزی	شاخص
تولید سرانه ناخالص ملی (دلار) ۱۹۷۹	-	-	۸۰	۹۰	۱۳۰	۱۹۰	۱۷۰	-	۱۹۰	۲۳۰	۲۶۰	۵۹۰	۶۰۰	۶۶۰	۱۱۳۰	۱۳۷۰	۱۱۴۸۰	-	۳۸۳۰	۲۶۰	۳۷۰	-
امید به زندگی هنگام تولد (سال) ۱۹۷۹	۴۳	۴۴	۴۴	۴۹	۴۴	۵۴	۴۱	۶۳	۵۲	۶۶	۶۴	۶۲	۶۲	۵۱	۶۳	۶۸	۶۳	۵۴	۷۱	۵۲	۵۳	-
میزان باسوادی بالغین ۱۹۷۶ (درصد)	-	-	-	۲۶	۱۹	۶۷	۱۲	۸۷	۳۵	۸۵	۶۶	۸۴	۸۸	-	-	۶۰	۹۳	۵۰	-	۲۴	۶۲	-
نیروی فعال در بخش کشاورزی ۱۹۷۹	۷۶	۹۳	۷۴	۹۳	۶۷	۶۷	۷۹	۷۱	۷۴	۵۴	۷۱	۷۷	۴۷	۸۴	۵۰	۵۱	۳۶	۴۰	۲	۵۷	۵۹	-
درصد شهرنشینان نسبت به کل جمعیت ۱۹۸۰	۱۴	۴	۱۱	۵	۲۷	۲۷	۱۵	۱۹	۲۲	۲۷	۱۳	۱۴	۳۶	۲۰	۶۰	۲۹	۵۵	۵۰	۱۱۰	۲۸	۲۰	-
دریافت کل سرانه کاری درآمد به طور تراز روزانه ۱۹۷۷	۱۲	۸۸	۱۱	۱۱	۱۰۶	۲۲۸۶	۲۶۹۵	۱۸۰۱	۲۰۲۱	۲۱۲۶	۲۴۵۳	۱۱۲۹	۲۲۶۸	۲۲۶۸	۲۸۳۷	۲۶۱۰	۲۷۸۵	۳۱۲۸	۳۰۷۴	۲۲۸۱	۲۲۷۲	-
	۱۰۵	۱۱	۱۳	۱۳	۱۱۷	۱۲۱	۸۵	۱۰۸	۱۰۵	۱۰۲	۱۶	۱۲	۸۳	۱۱	۱۰۶	۱۱۰	۱۰۶	۱۱۰	۱۰۶	۱۱۰	۱۰۶	-

مأخذ: گزیده مطالب آماری، شماره ۶، مرکز آمار ایران.

وقت تجربه تعدادی از کشورهای در حال توسعه که در طی چند سال گذشته از نظر توسعه اقتصادی در شرایط مساعدی قرار گرفته‌اند را چگونه توجیه خواهیم کرد؟ و اگر راهنمایی‌های این گونه سازمان‌ها را در قبول سیاست‌های توسعه به کار بندیم، مسئله وابستگی کشور به کشورهای صنعتی، چگونه مورد تحلیل قرار خواهد گرفت؟ بنابراین این می‌بینیم که مهارت و تیزهوشی خاصی لازم است تا در جریان تبادل تجربیات ملت‌ها، در امر انتقال تکنولوژی، موثر واقع شود. شرکت فعالانه در روابط بین الملل، زمینه را برای دست یابی به نوآوری‌ها فراهم می‌آورد و با توجه به نارسایی‌های موجود، می‌تواند مبنایی برای تفحص و تجسس ملل واقع شده، زمینه توفیق را به وجود آورد.

بنابراین، توجیه شرکت و عضویت در این گونه سازمان‌ها، آشنا شدن به شدت و ضعف مشکلات

دیگر کشورها و استفاده از تجربیات آنها، به منظور دستیابی به روش‌های عملی برای غلبه بر مشکلات اقتصادی مشابه است.

با این وجود، هرگونه اقدام عاجلانه در قبول پیشنهادات این سازمان‌ها، بدون بررسی کافی به عواقب و اثرات آن، می‌تواند بسیار مخرب و غیرقابل جبران تلقی شود. در کنار این مسایل، حضور مستمر و آگاه در صحنه‌های بین‌المللی، این امتیاز را نیز در بردارد که دیگر کشورهای عضو با تجربیات حاصله در ایران در دهه گذشته، آشنا خواهند شد. تداوم این آشنایی متقابل، در بهبود روابط، در جهت نیل به اهداف توسعه اقتصادی - اجتماعی مؤثر است. بهبود و گسترش روابط در استحکام وحدت میان کشورهای در حال توسعه عضو، می‌تواند زمینه را برای گرفتن شرایط و امتیازات بیش‌تری از دول توسعه یافته جهت غلبه بر نارسایی‌های اقتصادی - اجتماعی فراهم آورد.

■ منابع و مآخذ:

- ۱- نگاهی گذرا به اسکاپ، تهیه و تدوین: علی صدر، کارشناس سازمان برنامه و بودجه استان هرمزگان، اسفند ۱۳۶۴.
- ۲- نقش اسکاپ در توسعه اقتصادی - اجتماعی، دفتر اقتصاد کلان معاونت امور اقتصادی وزارت برنامه و بودجه، آذر ۱۳۶۴.
- ۳- بررسی تشکیلات، وظایف و عملکرد کمیسیون اقتصادی و اجتماعی آسیا و منطقه اقیانوس آرام (اسکاپ)، تهیه کننده: امان اله امینی، معاونت امور اقتصادی دفتر اقتصاد بین‌الملل، دی ۱۳۶۲.
- ۴- آشنایی با جوامع و سازمان‌های بین‌المللی، مدیریت امور بین‌الملل امور اوبک و روابط بین‌الملل، اسفند ۱۳۶۲.
- ۵- شناسنامه سازمان‌های بین‌الملل، وزارت امور خارجه، دی ۱۳۶۲.

